

Аналітична записка з питань порівняльного законодавства щодо регулювання та розвитку меблевого виробництва*

***Анотація.** В аналітичній записці проаналізовано стан меблевого виробництва в Україні та низці інших держав. За зверненням замовника досліджено правове регулювання цієї галузі в Україні у порівнянні із такими державами, як В'єтнам, Італія, Китай, Німеччина та Польща. За результатами аналізу виокремлено фактори (у тому числі державної політики), які можуть вплинути на зростання українського експорту меблів.*

Вступ. Меблева галузь є частиною переробної промисловості. У нашій державі вона класифікується у розділі 31 «Виробництво меблів» Секції С «Переробна промисловість» Класифікатору видів економічної діяльності (КВЕД-2010).

Цей вид промисловості, як і багато інших, сьогодні зазнав згубного впливу через збройну агресію російської федерації проти України. Адже на територіях, де ведуться бойові дії, руйнуються підприємства, а вціліле обладнання та устаткування, на жаль, вивозиться у РФ або знищується. Низка деревообробних підприємств Київської, Сумської, Чернігівської, Харківської, Миколаївської, Житомирської, Луганської областей частково або повністю призупинили свою діяльність, а у деяких випадках – знищені чи розграбовані. Для їх відновлення потрібно чимало часу та ресурсів, поточний брак яких створює ризик їх остаточного занепаду. Проте після відновлення діяльності вони здатні формувати значні об'єми валютної виручки, залучати найманих працівників і тим самим підтримувати зростання економіки.

Водночас підприємства на територіях, не уражених бойовими діями, загалом мають достатньо часу та ресурсів не лише для продовження господарської діяльності в умовах воєнного часу, а й нарощення обсягів виробництва.

У зв'язку із масовим переміщенням населення з постраждалих регіонів подекуди виник надлишок кваліфікованої робочої сили для підприємств західних регіонів України. Тоді як для виробництв, які не спроможні до швидкої релокації виробничих потужностей, існує явна нестача або повна відсутність кваліфікованих працівників. До того ж у зв'язку із специфікою деревообробної галузі працюють у ній переважно чоловіки призовного віку, які залучаються до лав Збройних Сил України (ЗСУ), оборони, що теж спричиняє негативний вплив на стійкість таких підприємств.

У західних областях України логістична інфраструктура, виробничі ланцюжки, поставки сировини та збут, робота банківської системи, діяльність органів місцевого самоврядування тощо майже не порушені, на відміну від районів бойових зіткнень, де ускладнені організація виробництва та подальший збут. Крім того, виробничі потужності у найбільш заліснених областях західної частини України мають безперервний доступ до сировини, на відміну від підприємств,

наближених до зони бойових зіткнень, які фізично не завжди, а іноді й зовсім не в змозі стабільно забезпечити себе сировиною. Зовнішньоекономічна діяльність більшості деревообробних підприємств поза межами вторгнення російської армії також практично збереглася. Натомість виконання контрактів підприємствами, які перебувають у зоні бойових дій, часто є фізично неможливим, тобто існує явний ризик втрати клієнтської бази та ринків збуту, а відповідно – доходу.

Загальною проблемою є те, що такі виробники як Forest Stewardship Council (FSC) та Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC), світові меблеві ритейлери (IKEA, JYSK, XXLUZ, HOMECENTER тощо) припинили роботу з перевірки легальності походження деревини на території України, а відтак призупиняють чи припиняють купувати перероблені українські товари з доданою вартістю. Тим не менше, за даними Української Асоціації Меблевіків, за 11 місяців 2023 року (до грудня 2023 року) було експортовано меблів на суму 0,73 млрд дол. США. Питома вага експорту меблів у загальному обсязі експорту товарів з України за цей період склала 2,2 %. Загальний обсяг експорту за січень – листопад 2023 року на 3,2 % менше за аналогічний показник 2022 року.

Основною причиною падіння є блокування польсько-українського кордону. Очікується, що відкладений попит з листопада 2023 року і зняття блокування кордонів з Польщею дозволить відвантажити замовлення та досягти рівня експорту за 2023 рік у 810 млн дол. США та значно збільшити обсяг експорту у 2024 році¹.

У зв'язку із воєнними діями, через руйнування, пошкодження та втрату, у тому числі, й предметів побуту, виробництво товарів широкого вжитку, зокрема меблів, є актуальним і для внутрішнього ринку. Водночас, через збройну агресію Україну знають та підтримують у світі, що робить національну конкурентну продукцію перспективною на зовнішніх ринках. Навіть під час дії правового режиму воєнного стану українські меблевики постійно беруть участь у міжнародних виставках, де знаходять нових партнерів та освоюють нові ринки².

Необхідність відновлення та розвитку переробної промисловості загалом відзначено у Плані відновлення України у рамках національної програми «Розвиток секторів економіки з доданою вартістю», що передбачає такий захід, як розвиток кластерів з виробництва меблів³.

Експертами у даній галузі розроблено План розвитку переробної промисловості⁴. Однак комплексної програми розвитку деревообробної та меблевої промисловості на теперішній час не затверджено.

---

¹ Експортний потенціал меблевої галузі: Українська Асоціація Меблевіків. URL: <https://uafm.com.ua/stan-meblevoyi-galuzi-ukrayiny-pid-chas-vijny/?fbclid=IwAR1NrTY2jM53NveFyOrhUTyUzf3FPDloIN3EySRKcATkhY15zDfCbDA3t8g>

² FURNITURE OF UKRAINE trade mission to London. URL: <https://uafm.com.ua/furniture-of-ukraine-trade-mission-to-london/>

³ Проекти нацпрограми «Розвиток секторів економіки з доданою вартістю». URL: <https://recovery.gov.ua/project/program/grow-value-adding-sectors-of-economy>

⁴ Дмитро Кисилевський про План розвитку переробної промисловості. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/238577.html

Метою даного дослідження є вивчення досвіду правового регулювання меблевої галузі в Україні та окремих державах світу, пошук шляхів збільшення українського виробництва та експорту меблів.

Ураховуючи мету дослідження, у аналітичній записці:

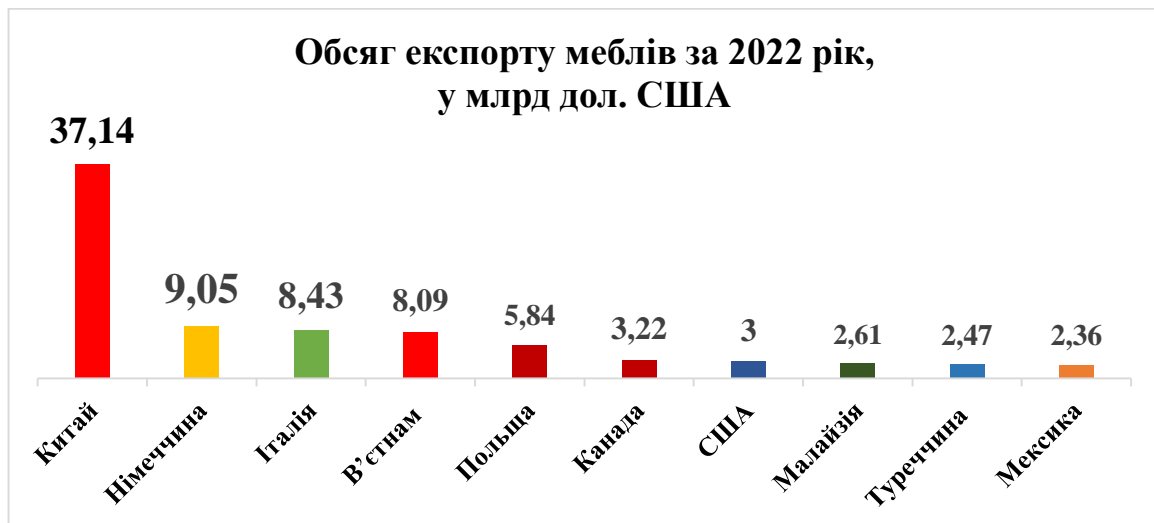
- 1) визначено 10 найбільших експортерів меблів серед держав світу;
- 2) проаналізовано правове регулювання меблевого виробництва у Китаї, Польщі, Італії, Німеччині, В'єтнамі та Україні;
- 3) здійснено порівняння субсидій, пільг та інших стимулів, запроваджених для меблевого виробництва у цих державах;
- 4) визначено фактори, які потенційно можуть вплинути на ріст українського експорту меблів, з урахуванням світового досвіду;
- 5) описано стан розвитку української деревообробної та меблевої галузей у динаміці з 2014 до 2022 року.

Основна частина.

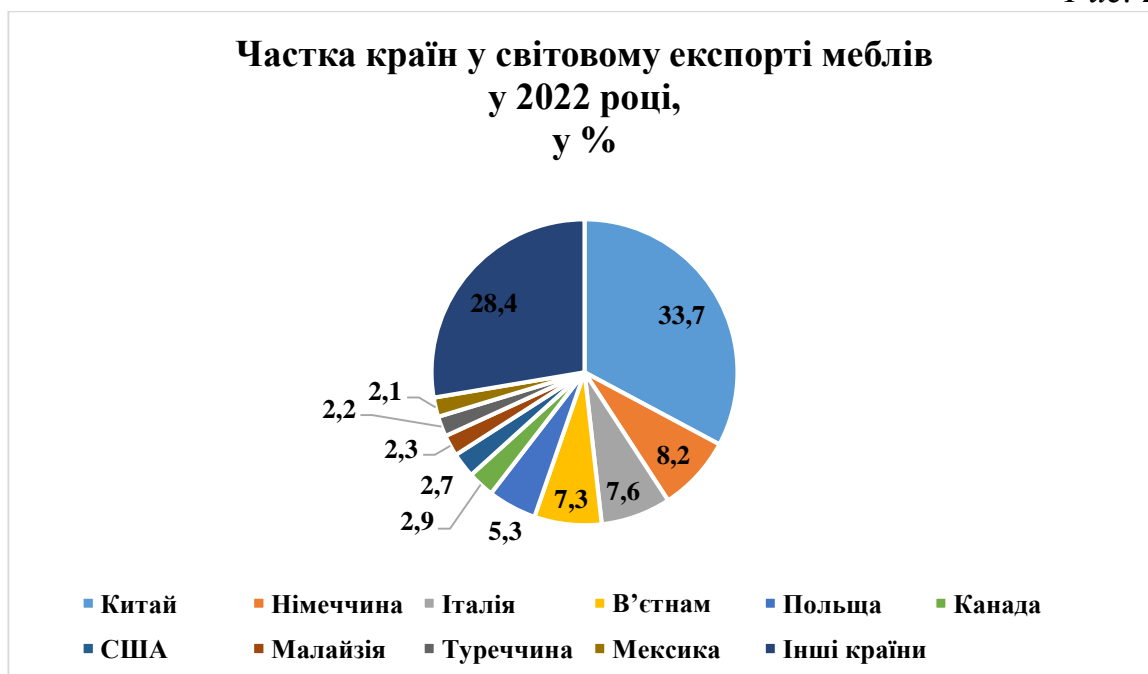
1. Світові лідери серед експортерів меблів.

До ТОП-10 світових експортерів меблів 2022 року входять Китай, Німеччина, Італія, В'єтнам, Польща, Канада, США, Малайзія, Туреччина та Мексика⁵. Обсяг експорту меблів цих держав та їх частка у загальносвітовому обсязі експорту меблів проілюстрований на рис. 1 та 2.

Рис. 1

⁵ Other furniture and parts thereof | Imports and Exports | 2022: World Merchandise Exports and Imports by Commodity (HS): TrendEconomy. 26.12. 2023. URL: https://trendeconomy.com/data/commodity_h2?commodity=9403&indicator=TV,tv_wrlld_share&trade_flow=Export,Import&time_period=2022

Меблева промисловість *Китаю* є висококонкурентною завдяки низьким технологічним вимогам та високому рівню виробництва пиломатеріалів. Станом на 2022 рік у Китаї налічувалося понад 7200 виробничих підприємств, що займалися виробництвом меблів. Більшість китайських меблевих фабрик отримують прибуток від надання іноземним меблевим брендам послуг OEM (Original Equipment Manufacturer) і ODM (Original Design Manufacturer) (тобто вони виробляють продукцію, яка згодом буде ребрендована для продажу кінцевому споживачеві).

У 2022 році дохід меблевої промисловості у Китаї склав 97,1 млрд дол. США, дещо менше, ніж за 2021 рік (100,19 млрд дол. США)⁶. ВВП Китаю за 2022 рік склало 17,963 трлн дол. США⁷, тобто частка меблевої галузі до національного ВВП склала 0,54 %⁸.

У 2018 році середня кількість працівників у меблевій галузі Китаю складала 1 104000⁹ осіб. У середньому мебляр може заробляти у Китаї від 52 380 до 175 900 юанів на рік. Медіана заробітної плати для меблевика становить 118 200 юанів¹⁰ на

⁶ Revenue of the furniture industry in China from 2019 to 2023 with forecasts until 2028(in billion U.S. dollars):Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/1395294/china-furniture-and-home-furnishings-revenue/>

⁷ Основные показатели экономики Китая: Take Profit биржевой портал №1. URL: <https://take-profit.org/statistics/countries/china/>

⁸ Розраховано шляхом визначення процентів до рівня ВВП. Офіційної інформації не виявлено.

⁹ View China's China Furniture: Number of Employee: Average from 1985 to 2018 in the chart: China Furniture: Number of Employee: Average. URL: <https://www.ceicdata.com/en/china/furniture-manufacturing/cn-furniture-no-of-employee-average>

¹⁰ Median salary: How Much Does a Furniture Finisher Make in China?: Average Furniture Finisher Salary in China for 2023. URL: <https://worldsalaries.com/average-furniture-finisher-salary-in-china/>

рік або у середньому за місяць 9 481 юанів¹¹ (1360 дол. США (середній курс 6,9793)¹²).

Згідно з офіційною статистикою, у *Німеччині* меблева промисловість у 2022 році збільшила оборот трохи менше ніж на 7% – до 18,8 млрд євро¹³ (20,12 млрд дол. США). Загальний номінальний ВВП Німеччини за 2022 рік склав 3, 877 трлн євро¹⁴ або 4,148 трлн дол. США, тобто частка меблевої галузі у ВВП Німеччини склала 0,45 %. Загалом у цьому секторі зайнято 85 000 осіб¹⁵. Останнім часом кількість працівників зменшилася, можливо, у зв'язку із пандемією коронавірусу, – кілька років тому у галузі працювало понад 100 000 осіб (наприклад, у 2016 року 101 826 працівників¹⁶). У 2022 році середній валовий місячний заробіток особи (без урахування спеціальних виплат у галузі в Німеччині) становив близько 3 300 євро, що дорівнює близько 3 531 дол. США¹⁷.

Італійський товарообіг меблів продовжив демонструвати хорошу динаміку зростання у 2022 році (+11,1 % порівняно з 2021 роком). Експорт зріс на 13,4 % у 2022 році завдяки продажам до США, Франції, Великої Британії та Німеччини¹⁸.

За оцінками італійських фахівців, у 2022 році оборот італійських меблів перевищив оборот Німеччини, що зробило Італію провідним виробником меблів у Європейському Союзі (ЄС)¹⁹. Кількість компаній у секторі оцінюється приблизно у 21 750, з майже 140 300 працівників (+1,5% порівняно з 2021 роком). Середня заробітна плата у меблевій індустрії Італії склала у 2022 році 1470 євро²⁰ (1572 дол. США).

Обсяг виробництва сягає 56,5 млрд євро, що становить 4,6 % від загального обсягу італійського промислового виробництва²¹. Оборот досяг значної цифри – близько 29 млрд євро (приблизно 31,03 млрд дол. США). Відповідно до офіційних

---

¹¹ How Much Does a Furniture Finisher Make in China?: Average Furniture Finisher Salary in China for 2023. URL: <https://worldsalaries.com/average-furniture-finisher-salary-in-china/>

¹² Курс юаня до долара 29.12.2022: Асоціація українсько-китайського співробітництва. URL: <https://aucc.org.ua/novini/>

¹³ BAD HONNEF/HERFORD DEUTSCHE MÖBELINDUSTRIE STEIGERT UMSATZ IM JAHR 2022 UM KNAPP 7 PROZENT AUF 18,8 MILLIARDEN EURO. URL: <https://www.holzindustrie.de/pressemitteilungen/3938/deutsche-moebelindustrie-steigert-umsatz-im-jahr-2022-um-knapp-7-prozent-auf-18-8-milliarden-euro.html>

¹⁴ Bruttoinlandsprodukt (BIP) in Deutschland von 1991 bis 2022(in Milliarden Euro): Statista Preise & Zugänge. URL: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1251/umfrage/entwicklung-des-bruttoinlandsprodukts-seit-dem-jahr-1991/>

¹⁵ Möbelindustrie – Brancheninformationen: Gehalt.de. URL: <https://www.gehalt.de/branche/moebelindustrie>

¹⁶ Beschäftigung in der Möbelindustrie leicht gestiegen: Möbelkultur. URL: <https://www.moebelkultur.de/news/beschaeftigung-in-der-moebelindustrie-leicht-gestiegen/>

¹⁷ Durchschnittlicher Bruttomonatsverdienst in der deutschen Möbelindustrie in den Jahren 1996 bis 2022 (in Euro):Statista. URL: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/254670/umfrage/durchschnittliche-monatsverdienste-in-der-deutschen-moebelindustrie/>

¹⁸ Industria italiana del mobile: nel 2022 confermato il primato europeo. URL: <https://group.intesasanpaolo.com/it/sala-stampa/news/economia-e-mercati/2023/industria-del-mobile-made-in-italy-2022>

¹⁹ Il settore del mobile in Italia: facciamo il punto 4 Agosto 2023. URL: <https://www.flessya.com/2023/08/04/settore-mobile-italia-2022-2023/>

²⁰ A quanto ammonta uno stipendio da Montatore mobili (Italia)? URL: <https://it.indeed.com/career/montatore-mobili/salaries>

²¹ Il settore del mobile in Italia: facciamo il punto. URL: <https://www.flessya.com/2023/08/04/settore-mobile-italia-2022-2023/>

даних, за підсумками 2022 року ВВП Італії збільшився порівняно з попереднім роком на 6,8 % та склав 1909,154 млрд євро²² (приблизно 2,043 трлн дол. США), у якому на меблеву галузь припадає біля 1,5 %²³.

Меблева промисловість **В'єтнаму** орієнтована на експорт: 65 % від загального обсягу виробництва продається за кордон. У В'єтнамі працює близько 1500 середніх і великих виробників меблів, з яких близько 250 – компанії з прямими іноземними інвестиціями (з малими підприємствами та ФОПами – до 4500²⁴); кількість зайнятих у секторі осіб офіційно оцінюється приблизно у 17 000 осіб²⁵.

ВВП держави у 2022 році склав 409 млрд дол. США; дохід галузі – 1,25 млрд дол. США, тобто 0,3 % від ВВП²⁶.

Середня зарплата виробника меблів становить 60 697785 донгів (за курсом на 31.12.2022 року складає 2 428 дол. США) на рік або 202 дол. США на місяць. Оцінка зарплати наведена на основі даних обстеження зарплат, зібраних безпосередньо від роботодавців та анонімних працівників у В'єтнамі. Мебляр початкового рівня (1 – 3 роки досвіду) отримує середню зарплату 47 938433 донгів, меблевий майстер старшого рівня (8+ років досвіду) – 72565628 донгів²⁷.

У **Польщі** у 2021 році був зафіксований рекордний продаж меблів. Тоді доходи польської меблевої промисловості склали рекордні 59,9 млрд злотих і на її частку припадало 2 % ВВП Польщі – найвищий показник серед держав-членів ЄС²⁸. У 2022 році польська меблева промисловість забезпечила 2,3 % ВВП²⁹.

Меблева галузь є однією з найбільших роботодавців у Польщі. У меблевій промисловості виробники, які працевлаштували понад 49 осіб (середні, малі та великі підприємства), забезпечили роботою приблизно 132 000 осіб, що робить її четвертою галуззю промисловості за кількістю працівників³⁰. Меблевий ринок Польщі складається з приблизно 30 000 компаній, із яких 84 – великі підприємства, близько 300 – середні, 1282 – малі, а решта – мікропідприємства, частка яких на ринку становить 94 % від усіх виробників меблів³¹. Середня заробітна плата у меблевій промисловості у 2022 році становила 4943,5 злотих брутто³² (1120 дол. США).

---

²² Економіка та бізнес-клімат Італії. URL: <https://italy.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/3155-trade/ekonomika-ta-biznes-klimat-italiyi>

²³ Отримано розрахунковим шляхом. Офіційних даних не виявлено.

²⁴ Inside the Vietnam Furniture Market: Trends and Opportunities. URL: <https://www.hawaexpo.com/inside-the-vietnam-furniture-market-trends-and-opportunities/>

²⁵ The furniture industry in Vietnam. URL: https://www.researchgate.net/publication/46475926_The_furniture_industry_in_Vietnam

²⁶ Отримано розрахунковим шляхом. Офіційних даних не виявлено.

²⁷ Furniture Maker. URL: <https://www.salaryexpert.com/salary/job/furniture-maker/vietnam>

²⁸ Меблева промисловість Польщі постраждала через різке зростання цін на деревину і зняття поясів споживачів. URL: <https://derevo.ua/publication/mebleva-promislovist-polschi-postrazhdala-cherez-r-2288>

²⁹ Branża meblarska – udział w PKB rośnie, rentowność spada. URL: <https://ceo.com.pl/branza-meblarska-udzial-w-pkb-rośnie-rentownosc-spada-80085>

³⁰ Raport specjalny Polskie Meble. URL: <https://www.paih.gov.pl/wp-content/uploads/0/130801/130887.pdf>

³¹ Analiza runku meblarskiego w Polsce. URL: <https://markethub.pl/rynek-meblarski-w-polsce/>

³² Курс НБУ на 31.12.2022. URL: <https://finance.ua>

У лютому 2022 року ВВП сектору виробництва меблів та супутніх товарів **Канади** становив близько 5,36 млрд канадських дол. або $5,36 \times 0,66 = 3,54$ млрд дол. США (у 2021 – 4,8 млрд канадських дол.³³). Загальний ВВП за 2021 рік склав 2,001.49 трлн дол. США, тобто частка меблевої галузі у ВВП держави склала 0,17 %³⁴.

У цій галузі 3641 підприємств не є роботодавцем або не має такого статусу, а 4005 суб'єктів мають одного або більше працівників (середня кількість зайнятих у 2019 – 2021 роках складала 69 200 осіб або 0,4% від усіх зайнятих у державі³⁵).

Середній дохід працівника меблевої галузі складає 23,82 канадських дол.³⁶ на годину або за курсом на 31.12.2022 року $23,82 \times 0,66^{37} = 15,72$ дол. США. У перерахунку на місяць при 8 годинному робочому дні з урахуванням кількості робочих днів у 2022 році за даними Мінекономіки Канади середньомісячна зарплата працівника меблевої галузі складає 249, 2610 дол. США.

У 2022 року ВВП сектору виробництва меблів та супутніх товарів **США** становив близько 31,2 млрд дол. США³⁸. Загальний ВВП за 2022 рік склав 25,46 трлн дол. США, тобто ВВП меблевої галузі до ВВП держави незначний (0,1% від загальнодержавного). Кількість підприємств у виробництві меблів та супутніх товарів у 2022 році становила 18,3³⁹ тис. компаній, на яких працювало 180,8⁴⁰ тис. працівників. Середній дохід працівника меблевої галузі – 48 186 дол. США на рік⁴¹ або 4 015 дол. США на місяць.

Дохід меблевих підприємств у **Малайзії** у 2022 році склав близько 8,67 млрд малайзійських рінггітів або 1,97 млрд дол. США. ВВП Малайзії 2022 року – 406,3 млрд дол. США, тобто частка меблевої галузі у ВВП – 0,5%⁴².

Приблизно 308 тис. осіб були зайняті в деревообробній та меблевій промисловості Малайзії у 2022 році⁴³.

У **Туреччині** кількість меблевих компаній на майданчиках (стаціонарних) становить всього 39,3 тис. виробників, включаючи виробників без найманих

³³ Gross domestic product - Canadian Industry Statistics. URL: <https://ised-isde.canada.ca/app/ixb/cis/gdp-pid/337>

³⁴ Отримано розрахунковим шляхом. Офіційних даних не виявлено.

³⁵ TABLE 1 Employment by region: Furniture and Related Product Manufacturing. URL: <https://www.jobbank.gc.ca/trend-analysis/job-market-reports/quebec/sectoral-profile-furniture>

³⁶ The average hourly wage paid in this industry is \$23.82 an hour for 2021: Statistics Canada, table 14-10-0206-01. Summary - Canadian Industry Statistics. URL: <https://ised-isde.canada.ca/app/ixb/cis/salaries-salaires/337>

³⁷ Конвертер канадського долару в долар: Мінфін. URL: <https://minfin.com.ua/currency/converter/cad-usd/?date=31-12-2022>

³⁸ Gross Domestic Product: Furniture and Related Product Manufacturing (337) in the United States. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/USFURNMANNNGSP>

³⁹ Establishments: Workplace Trends. Furniture and Related Product Manufacturing. URL: <https://www.bls.gov/iag/tgs/iag337.htm>

⁴⁰ Employment by Occupation. Furniture and Related Product Manufacturing. URL: <https://www.bls.gov/iag/tgs/iag337.htm>

⁴¹ FURNITURE & RELATED PRODUCT MANUFACTURING. URL: <https://datausa.io/profile/naics/furniture-related-product-manufacturing>

⁴² Average exchange rate in 2022. URL: <https://www.exchangerates.org.uk/USD-MYR-spot-exchange-rates-history-2022.html>

⁴³ Number of people employed in the wood products industry in Malaysia 2015-2022? 2023: Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/809745/annual-employment-in-the-wood-products-and-furniture-industry-malaysia/>

працівників⁴⁴. Дохід турецьких виробників меблів становить 5 541 млрд дол. США⁴⁵, а це до рівня ВВП Туреччини у 2022 році (905,84 млрд дол. США⁴⁶) становило 0,61 %. Згідно з даними TURKSTAT за 2020 рік, меблевий сектор налічував 39 334 підприємства та 2 09184 працівників⁴⁷. У 2023 році зарплати на позиціях «майстер зі складання меблів та оздоблення» складала: середня – 12 203 лір (або 654⁴⁸ дол. США), найнижча зарплата 8506 лір, а найвища – 15 900 лір.

Процент меблевої галузі у ВВП *Мексика* досяг історичного максимуму у 2018 році і становив 0,195 %. Меблева промисловість Мексики різноманітна і динамічна, починаючи від невеликих виробників традиційних дерев'яних меблів і закінчуючи мегакорпораціями світового масштабу, що виробляють сучасні дизайнерські вироби.

Наразі меблева промисловість Мексики налічує 675 компаній та понад 52 000 працівників. Компанії варіюються від міжнародних брендів, таких як La-Z-Boy, до таких компаній як Quetzal, що зосереджені на внутрішньому ринку⁴⁹. Середня річна заробітна плата, у тому числі робітників з виробництва меблів, сильно варіюється залежно від штату – від 9,89 тис. дол. США до 40 тис. дол. США у столиці Мехіко⁵⁰, тобто від 824 до 3333 дол. на місяць.

Дані щодо кількості підприємств, персоналу та частки меблевої галузі у ВВП різних держав представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

**Показники
діяльності меблевої промисловості у ТОП-10 експортерів меблів**

№ №п п	Держава	Кількість підприємств галузі, тис компаній	Кількість працюючих в галузі, тис. осіб	Середньомісячна заробітна плата, дол. США	Частка меблевої галузі у ВВП країни, %
1.	Китай	7,2	1104	1360	0,54
2.	Німеччина	дані відсутні	85	3531	0,45
3.	Італія	21,75	140,3	1572	1,5
4.	В'єтнам	4,6	17	202	0,3

⁴⁴ Sektörün İşyeri Sayısı ve İstihdamı: MOBİLYA SEKTÖRÜ RAPORU (2021). URL: <https://ticaret.gov.tr/data/5b87000813b8761450e18d7b/Mobilya%20Sekt%C3%B6r%20Raporu%202021.pdf>

⁴⁵ Турецький експорт меблів - невикористаний потенціал. URL: <https://uk.eurusconcept.com/blogs/articles/turkish-furniture-exports/>

⁴⁶ Gross domestic product (GDP) in current prices from 1987 to 2028. URL: <https://www.statista.com/statistics/263757/gross-domestic-product-gdp-in-turkey/>

⁴⁷ Sektörün Kapasite Kullanımı: MOBİLYA SEKTÖRÜ RAPORU (2021). URL: <https://ticaret.gov.tr/data/5b87000813b8761450e18d7b/Mobilya%20Sekt%C3%B6r%20Raporu%202021.pdf>

⁴⁸ Курс валют на кінець грудня 2022. URL: <https://www.mataf.net/uk/currency/converter-TRY-USD>

⁴⁹ Mexico Home Furniture Market Size. URL: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/mexico-home-furniture-market/market-size>

⁵⁰ Acerca de Carpinteros, Ebanistas y Cepilladores en la Elaboración de Productos de Madera: Data Mexico. URL: <https://www.economia.gob.mx/datamexico/en/profile/occupation/carpinteros-ebanistas-y-cepilladores-en-la-elaboracion-de-productos-de-madera?redirect=true>

5.	Польща	30	132	1120	2,3
6.	Канада*	7,6	69,2 ⁵¹	2610	0,17
7.	США	180,8	18,3**	4015	0,1
8.	Малайзія	дані відсутні	308 ⁵²	дані відсутні	0,5
9.	Туреччина	39,3***	209,2***	654	0,61
10.	Мексика	0,7	52	824	0,2 ⁵³

*Дані представлено за 2021 р.. Дані щодо кількості компаній наведені за 2022 р..

** Без урахування фірм, що працюють без найманих працівників.

***Дані представлено за 2020 рік.

2. Правове регулювання меблевого виробництва у Китаї, Польщі, Італії, Німеччині, В'єтнамі та Україні (з урахуванням субсидій, пільг та інших стимулів, запроваджених для меблевого виробництва).

Як впливає із наведеного вище, меблева галузь не має значного впливу на ВВП держав, навіть на найбільших виробників та експортерів меблів. Найбільший вплив вона має у Польщі і навіть у цій державі це лише 2,3 %.

Що стосується правового регулювання, як правило, на законодавчому рівні окремі норми для виробництва меблів не запроваджено. До меблевого бізнесу застосовуються вимоги, що поширюються й на інші виробництва нехарчових товарів, зокрема щодо їх якості, безпечності, маркування, захисту прав споживачів тощо.

У ЄС питання виробництва меблів регулюється, зокрема:

– Регламентом (ЄС) № 1907/2006 Європейського Парламенту та Ради від 18 грудня 2006 року про реєстрацію, оцінку, авторизацію та обмеження хімічних речовин (REACH)⁵⁴. Застосовується до всіх споживчих товарів, що продаються у ЄС, включно з меблями. Виробники та імпортери повинні гарантувати, що меблі не містять небезпечних речовин;

– Регламентом (ЄС) 2023/1115 Європейського Парламенту та Ради від 31 травня 2023 року про надання на ринку Союзу та експорт із Союзу певних товарів і продуктів, пов'язаних із знищенням і деградацією лісів, та про скасування Регламенту (ЄС) № 995/2010⁵⁵. Регламент вимагає, щоб імпортери, виробники та роздрібні торговці проявляли належну обачність для забезпечення законності деревини та виробів із неї;

⁵¹ Середня кількість зайнятих за 2019 – 2021 рр..

⁵² Дані представлено по деревообробній та меблевій галузі разом.

⁵³ Mexico PPI: Weights: Mfg: FM: FO: Furniture except Integrated & Bath. URL: <https://www.ceicdata.com/en/mexico/producer-price-index-jun2012100-weights/ppi-weights-mfg-fm-fo-furniture-except-integrated--bath>

⁵⁴ Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH), establishing a European Chemicals Agency, amending Directive 1999/45/EC and repealing Council Regulation (EEC) No 793/93 and Commission Regulation (EC) No 1488/94 as well as Council Directive 76/769/EEC and Commission Directives 91/155/EEC, 93/67/EEC, 93/105/EC and 2000/21/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02006R1907-20140410>

⁵⁵ Regulation (EU) 2023/1115 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on the making available on the Union market and the export from the Union of certain commodities and products associated with deforestation and forest degradation and repealing Regulation (EU) No 995/2010. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj>

– Директивою 2001/95/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 3 грудня 2001 року про загальну безпеку продукції⁵⁶. Директива застосовується до усіх споживчих товарів, що продаються у ЄС, гарантуючи, що продукт є безпечний і не становить ризику для споживачів;

– Регламентом (ЄС) 2023/988 Європейського Парламенту і Ради від 10 травня 2023 року про загальну безпеку продукції, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 1025/2012 Європейського Парламенту і Ради та Директиви (ЄС) 2020/1828 Європейського Парламенту і Ради та скасовує Директиву 2001/95/ЄС Європейського Парламенту і Ради та Директиву Ради 87/357/ЄЕС⁵⁷. Зазначений Регламент застосовуватиметься з 13 грудня 2024 року та замінить Директиву 2001/95/ЄС;

– Рішенням Комісії (ЄС) 2016/1332 від 28 липня 2016 року про встановлення екологічних критеріїв для отримання екологічного маркування ЄС для меблів⁵⁸.

Наразі у всіх розвинених державах підтримуються та стимулюються такі заходи, як екологічний перехід для виробництв, впровадження заходів циркулярної економіки, впровадження інновацій та стимулювання технологічного переозброєння застарілих підприємств, цифровізація та підтримка глобалізації торгівлі (розвиток експорту та розвиток торгівлі на цифрових платформах).

Розглядаючи питання нормативно-правового регулювання виробництва меблів, необхідно зазначити, що *Польща*, як держава-член Європейського Союзу, керується актами права ЄС, які регулюють меблеву галузь, та враховує ці акти під час розробки і прийняття відповідних нормативно-правових актів на національному рівні.

Так Законом про загальну безпеку продукції від 31 грудня 2003 року⁵⁹ Польща транспонувала положення Директиви 2001/95/ЄС до національного законодавства.

Розпорядженням Міністра національної освіти і спорту від 31 грудня 2002 року про безпеку та гігієну в державних і недержавних школах та установах⁶⁰ встановлено вимоги до виробництва шкільних меблів. Відповідно до Розпорядження Міністра праці та соціальної політики про загальні правила охорони

---

⁵⁶ Directive 2001/95/EC of the European Parliament and of the Council of 3 December 2001 on general product safety. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02001L0095-20100101>

⁵⁷ Regulation (EU) 2023/988 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 on general product safety, amending Regulation (EU) № 1025/2012 of the European Parliament and of the Council and Directive (EU) 2020/1828 of the European Parliament and the Council, and repealing Directive 2001/95/EC of the European Parliament and of the Council and Council Directive 87/357/EEC. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2023.135.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A135%3ATOC

⁵⁸ Commission Decision (EU) 2016/1332 of 28 July 2016 establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel for furniture (notified under document C (2016) 4778). URL: <https://lexlege.pl/ustawa-o-ogolnym-bezpieczenstwie-produktow/>

⁵⁹ Ustawa z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów. URL: <https://lexlege.pl/ustawa-o-ogolnym-bezpieczenstwie-produktow/>

⁶⁰ Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/bezpieczenstwo-i-higiena-w-publicznych-i-niepublicznych-szkolach-i-17000098>

праці від 26 вересня 1997 року⁶¹ якщо офісні меблі будуть використовуватися у польських офісах, то вони повинні відповідати умовам, що викладені у зазначеному розпорядженні.

У зв'язку із кризою, спричиненою пандемією коронавірусу, Урядом Польщі був підготовлений пакет рішень під назвою Антикризовий щит (Tarcza antykrzysowa) для захисту громадян та держави. Однією з головних цілей розробленого документу була підтримка фінансової ліквідності підприємств⁶².

Серед окремих стимулів та пільг для підприємств із виробництва меблів можна зазначити:

- продовження банківських кредитів на основі фінансових даних на кінець 2019 року;

- гарантії мінімального рівня (De minimis) від Bank Gospodarstwa Krajowego;

- субсидування відсотків від Bank Gospodarstwa Krajowego;

- програма Польського фонду розвитку «Капітал для безпеки та зростання».

Можливості для середніх і великих компаній отримати фінансування для збільшення капіталу або облігаційне фінансування від Інвестиційного фонду та Польського фонду розвитку – на загальну суму 6 млрд злотих;

- страхування торгових ризиків;

- субсидії на заробітну плату працівників та гнучкий графік роботи – для компаній, що перебувають у скрутному становищі;

- продовження терміну дії виданих дозволів на роботу для іноземців;

- можливість відтермінування сплати внесків до Управління соціального страхування (без комісій та відсотків).

11 жовтня 2022 року Міністерство розвитку та технологій та Польське агентство розвитку підприємництва представили положення пілотної програми «Robogrant – допомога для розвитку польської меблевої промисловості». Метою програми є розвиток бізнесу підприємств-виробників у меблевій галузі завдяки впровадженню роботизованих проектів. У результаті 42 проекти загальною вартістю приблизно 29 млн злотих отримали підтримку у рамках програми⁶³.

Меблевий ринок *Німеччини* – це процвітаюча галузь, яка охоплює виробництво, розповсюдження та продаж меблевої продукції як у середині країни, так і поза її межами.

При цьому Німеччина як держава-член ЄС також керується актами права ЄС, про які зазначалося вище, та враховує ці акти під час розробки і прийняття

---

⁶¹ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. URL: <https://lexlege.pl/rozporzadzenie-ministra-pracy-i-polityki-socjalnej-w-sprawie-ogolnych-przepisow-bezpieczenstwa-i-higieny-pracy/>

⁶² Serwis Rzeczypospolitej Polskiej. Minister Emilewicz rozmawiała o rządowym wsparciu dla branży meblarskiej. URL: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/minister-emilewicz-rozmawiala-o-rzadowym-wsparciu-dla-branzy-meblarskiej---komunikat-mr>

⁶³ Serwis Rzeczypospolitej Polskiej. Znamy wyniki programu „Robogrant – pomoc na rozwój polskiej branży meblarskiej”. URL: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/znamy-wyniki-programu-robogrant--pomoc-na-rozwoj-polskiej-branzy-meblarskiej>

відповідних нормативно-правових актів на національному рівні. Крім того, у Німеччині питання виробництва меблів регулюється також такими актами національного законодавства:

- Законом про введення в обіг продуктів (Закон про безпеку продуктів – ProdSG) від 2021 року⁶⁴. Цим законом Німеччина імплементувала Директиву 2001/95/ЄС у німецьке законодавство;

- Постановою про заборону та обмеження продажу і постачання певних речовин, сумішей та продуктів відповідно до Закону про хімічні речовини⁶⁵, яка, зокрема, регулює викиди формальдегіду з матеріалів на основі деревини, які використовуються під час виробництва меблів.

Наразі Урядом Німеччини вжито заходи для протидії фінансовим труднощам для підприємств виробничих галузей промисловості, пов'язаними із високими цінами на енергоносії, які виникли і продовжують виникати у зв'язку із повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України⁶⁶.

Зокрема у 2024 році передбачається зниження податку на електроенергію. Відповідний Закон про фінансування бюджету на 2024 рік був прийнятий 15 грудня 2023 року⁶⁷. Податок на електроенергію для усіх підприємств виробничої галузі промисловості знизиться до мінімального рівня, дозволеного ЄС, та становитиме 0,05 цента за кіловат-годину. Раніше він перевищував 1,5 цента за кіловат-годину. При цьому зауважимо, що у Німеччині віднесення до виробничої галузі промисловості ґрунтується на Класифікації галузей економіки зі змінами, внесеними у 2003 році (частина третя статті 2 Закону про податок на електроенергію (StromStG)⁶⁸). Так категорія C (видобувна промисловість) належить до виробничої галузі промисловості, а виробництво меблів відноситься до переробної промисловості⁶⁹. Таким чином, податок на електроенергію знизиться також для підприємств із виробництва меблів.

Законодавство *Італії*, що стосується меблевого виробництва безпосередньо, головним чином регулює питання відповідності продукції стандартам якості. Хоча стандарти якості для меблів у Італії застосовуються на добровільних засадах, вони забезпечують виконання правових зобов'язань держави як держави-члена ЄС. Вони дають змогу припустити що продукція, яка їм відповідає, відповідає й юридичним зобов'язанням, визначеним у Італійському споживчому кодексі (D.leg. 06.09.2005 n°

---

⁶⁴ Gesetz über die Bereitstellung von Produkten auf dem Markt (Produktsicherheitsgesetz - ProdSG). URL: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/znamy-wyniki-programu-robogrant-pomoc-na-rozwoj-polskiej-branzymeblarskiej>

⁶⁵ Verordnung über Verbote und Beschränkungen des Inverkehrbringens und über die Abgabe bestimmter Stoffe, Gemische und Erzeugnisse nach dem Chemikaliengesetz. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/chemverbotsv_2017/

⁶⁶ Die Bundesregierung. Energie bezahlbar halten. URL: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/strompreispaket-energieintensive-unternehmen-2235760>

⁶⁷ Haushaltsfinanzierungsgesetz 2024. URL: <https://www.recht.bund.de/bgbl/1/2023/412/VO.html>

⁶⁸ Stromsteuergesetz. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/stromstg/>

⁶⁹ German Classification of Economic Activities, Edition 2003 (WZ 2003). URL: https://www.destatis.de/DE/Methoden/Klassifikationen/Gueter-Wirtschaftsklassifikationen/Downloads/klassifikation-wz-2003-englisch.pdf?__blob=publicationFile

206⁷⁰) та Директиві про загальну безпеку продукції (2001/95/ЕС). При відповідності директивам та регламентам ЄС усі продукти, які відповідають вимогам технічних стандартів, можуть бути легально розміщені на ринку.

Щодо державної підтримки меблевої галузі у Італії – не використовується галузевий принцип підтримки окремих секторів економіки. Разом із тим меблеві підприємства використовують загальні правила, наприклад, можуть застосовувати спрощений режим оподаткування, який передбачає зменшення бухгалтерських зобов'язань для компаній, зареєстрованих як платники ПДВ, або фрілансерів з оборотом у певних межах, який ідеально підходить для нових видів діяльності або малих підприємств і є простішим у застосуванні. Спрощений режим поширюється на товариства та ФОП, які протягом календарного року не перевищили ліміт обороту у 2022 році в 400 000 євро (якщо діяльність стосується надання послуг) та 700 000 євро (для інших категорій підприємств). Законом про бюджет на 2023 рік було встановлено ліміт у 500 000 євро для діяльності у сфері послуг та 800 000 євро для всіх інших видів діяльності.

Для нових підприємств застосування спрощеної системи бухгалтерського обліку відбувається автоматично після відкриття ПДВ-номера та реєстрації в Торговому реєстрі. Спрощена система оподаткування є прогресивною та розраховується відповідно до ставок, наведених у щорічному Законі про бюджет. Ці ставки варіюються від мінімальної ставки 23% до максимальної ставки 43%, залежно від групи доходу. Однак оподаткування визначається прогресивно, виходячи з поточних ставок IRPEF.

З метою стимулювання інвестицій, спрямованих на технологічну та цифрову трансформацію виробничих процесів, у тому числі і у меблевій галузі, здійснення приватних витрат на дослідження, розробки та технологічні інновації, а також на придбання нових основних засобів та з метою послаблення негативного впливу на економіку наслідків пандемії COVID-19, внесено ряд змін до законодавства Законом про бюджет Італії на 2022 рік (Legge di Bilancio 30 dicembre 2021⁷¹) (пункти 44, 45, 46). Законом про бюджет 2023 року⁷² дію цих заходів продовжено, а також розширено та змінено правила податкового кредиту для інвестицій у нові основні засоби.

Також названим Законом стимулювався внутрішній попит, зокрема на екологічні меблі – державою компенсувалося 50% витрат на їх придбання.

У *В'єтнамі* в останні роки стабільно зростає як внутрішнє споживання, так і обсяг експорту меблів. Такі фактори, як нижчі тарифи, дешева робоча сила, легке торгове середовище, зручна транспортна логістика та широкий асортимент матеріалів для виробництва меблів роблять В'єтнам привабливим для інвесторів, у тому числі іноземних. В'єтнамські деревообробні підприємства нещодавно внесли

---

⁷⁰ DECRETO LEGISLATIVO 6 settembre 2005, n. 206 Codice del consumo, a norma dell'articolo 7 della legge 29 luglio 2003, n. 229. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2005-09-06;206>

⁷¹ Legge di Bilancio 30 dicembre 2021. URL: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2021/12/31/21G00256/sg>

⁷² LEGGE 29 dicembre 2022, n. 197. URL: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2022/12/29/22G00211/sg>

значні та ефективні зміни у технології виробництва та менеджмент, щоб забезпечити конкурентоспроможність своїх товарів відповідно до тенденцій світового ринку.

Постійний розвиток технологій і нові торгові угоди підвищують попит на в'єтнамську деревообробну та меблеву промисловість. Експорт меблів орієнтований на Північну Америку та Європу, проте більша частина експорту деревини, призначеної для спалення, в основному експортується до Японії та Кореї. Виробництву та експорту деревини і продукції з неї у В'єтнамі сприяють низка угод про вільну торгівлю (ЗВТ). Завдяки ним передбачено 16 спеціальних преференційних імпорتنих тарифів (АСФТА, АТІГА, АЈСЕР, VЈЕРА, АКФТА, ААНЗФТА, АІФТА, VКФТА, VСФТА, VN-EAEU, СРТРР, АНКФТА, VNCU, EVFTA, UKVFTA, РСЕРТ), що створюють конкурентні переваги для продукції (при оподаткуванні ставки поступово знижуються до 0%). Незважаючи на те, що Китай є великим експортером деревини та виробів з деревини до ЄС і всього світу, через реалізацію стратегії Zero Covid виробнича та експортна діяльність цієї держави наразі перервана. Це надало можливість в'єтнамським експортерам дерев'яних меблів збільшити свою частку на ринку ЄС.

На фоні моди на екологічні продукти із натуральної сировини зростає попит на вироби, у тому числі з бамбуку, ротангу та осоки. Між тим, В'єтнам має близько 1500 ремісничих сіл, де традиційно заготовляють відповідну сировину, тож в'єтнамські виробники декоративних меблів мають великий потенціал на міжнародному ринку.

Проект розвитку сталої та ефективної деревообробної промисловості на 2021 – 2030 роки (далі – Проект) схвалено рішенням № 327/QĐ-TTg Прем'єр-міністра В'єтнаму⁷³.

Одним із завдань Проекту є розвиток інфраструктури та розширення масштабів виробництва. Зокрема передбачається сформувати 5 лісогосподарських зон із застосуванням високих технологій, залученням інвестицій у деревопереробні підприємства та підтримкою підприємств матеріального виробництва. Проектом пропонується:

- розвивати та розширювати деревообробні промислові зони та кластери в населених пунктах з потенціалом розвитку та перевагами; вибірково залучати інвестиції, віддаючи перевагу проектам, які виробляють продукцію з високою доданою вартістю, за передовими технологіями, економлять енергію, сировину, паливо, матеріали та є екологічно чистими;

- інвестувати у розвиток підтримуючих виробництв; надати пріоритет розвитку екологічно чистого клею для дерева, покриттів і допоміжних матеріалів для декорування поверхонь, а також розвиток логістичних послуг;

---

⁷³ Quyết định số 327/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ: Phê duyệt Đề án phát triển ngành công nghiệp chế biến gỗ bền vững, hiệu quả giai đoạn 2021 – 2030. URL:<https://vanban.chinhphu.vn/?pageid=27160&docid=205450&classid=0>

- збудувати національний меблевий виставковий центр міжнародного класу; заохочувати розвиток дослідницьких центрів для проектування та дизайну дерев'яних виробів, які відповідають потребам, культурі та смакам споживачів.

Ще одним завданням Проекту є розвиток груп продукції з деревини з конкурентними перевагами, доданою вартістю, високим і стабільним попитом на ринку. Пропонується зосередитися на пріоритетному розвитку виробництва та переробки таких основних товарів, як вироби з деревини (столи та стільці, ліжка, шафи, кухонні шафи, туалетні столики, книжкові полиці, всі види підлогових покриттів); вуличні меблі (гойдалки, гірки, столи та стільці, лавки; парасольки); вироби зі штучної деревини (з'єднані плити; фанера, ДСП; плита МДФ); вироби з дерева у поєднанні з іншими матеріалами, що підвищують естетичність, довговічність, зберігають деревину (ротанг, бамбук, осока; пластик, метал, тканина, шкіра); естетичні/дизайнерські дерев'яні меблі (столи, стільці, ліжка, шафи; лакові вироби, дерев'яні розписи, дерев'яні статуетки; сувенірна продукція, декоративно-прикладне мистецтво, що поєднує ротанг, бамбук, осоку та інші матеріали); деревні пелети і деревна тріска.

Передбачається продовжувати підтримку та збільшення частки експортного ринку, активно сприяти торгівлі деревиною та виробами з деревини на основних ринках, включно з США, Японією, Кореєю, ЄС, Китаєм, і розширювати нові ринки з новими перевагами та потенціалом, ефективно впроваджувати угоди про вільну торгівлю (ЗВТ) між В'єтнамом й іншими державами світу. Створювати та розвивати бренд «Viet Wood», заохочувати його використання деревообробними підприємствами, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності та репутації в'єтнамських виробів з деревини на внутрішньому та міжнародному ринку. Сприяти також розвитку електронної комерції, створювати бази даних, цифрово трансформувати виробництво та бізнес-діяльність, корпоративне управління та застосовувати інформаційні технології для продажу онлайн або через платформи електронної комерції.

Спеціальних пільг та преференцій у В'єтнамі для меблевої галузі не передбачено. Виключення становить плата за ліцензію у сфері деревообробки. У перший рік діяльності виробництво звільняється від такої плати. Водночас виробництво дерев'яних виробів, виробництво штучних плит, у тому числі фанери, столярних плит, МДФ плит віднесено до галузей, де преференції отримують інвестори. Інвестиції у такі галузі заохочуються державою відповідно до Закону про інвестиції 2020 року⁷⁴ та Постанови Уряду про детальні норми та вказівки щодо імплементації деяких статей Закону про інвестиції № 31/2021/ND-CP⁷⁵.

---

⁷⁴ Luật đầu tư năm 2020 số 61/2020/QH14 mới nhất. URL: <https://luatminhkhue.vn/luat-dau-tu-nam-2020-so-61-2020-qh14-moi-nhat.aspx>

⁷⁵ NGHỊ ĐỊNH QUY ĐỊNH CHI TIẾT VÀ HƯỚNG DẪN THI HÀNH MỘT SỐ ĐIỀU CỦA LUẬT ĐẦU TƯ. URL: <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Dau-tu/Nghi-dinh-31-2021-ND-CP-huong-dan-Luat-Dau-tu-462291.aspx>

На забезпечення преференцій для інвесторів спрямовані й інші закони – наприклад, стаття 16 Закону про податок на експорт та імпорт⁷⁶ передбачає, що від податку на імпорт звільняються товари, імпортовані для створення основних фондів суб'єктів, які мають право на інвестиційні стимули відповідно до положень інвестиційного законодавства, зокрема:

а) машини та обладнання; вузли, деталі, окремі частини, запасні частини для синхронного складання або використання з машинами та обладнанням; сировина і матеріали, що використовуються для виробництва машин і устаткування або для виготовлення вузлів, деталей, окремих частин і запасних частин машин і устаткування;

б) спеціалізовані транспортні засоби в технологічному ланцюжку, що використовуються безпосередньо для виробничої діяльності проекту;

в) будівельні матеріали, що не виробляються всередині країни.

Політика податкових стимулів для підтримки бізнесу включає також пільгові податкові ставки з податку на прибуток підприємств (зі зниженням від 10% до 20% на період від 10 до 15 років), звільнення від цього податку на період до 9 років, неоподаткування переведення прибутку за кордон, а також отримання відшкодування податку на реінвестований прибуток і прискорену амортизацію. До інвестора може бути застосовано звільнення або зменшення плати за користування землею, орендної плати за землю. Щоб скористатися цими стимулами, передбачається багато різних критеріїв, зокрема таких, як географічне розташування, сфера діяльності, інвестиції в розвиток особливо важливої державної інфраструктури та виробництва тощо.

Водночас імпорт комплектуючих до меблів, а також імпорт готових меблів оподатковується ввізним митом та ПДВ (10%), якщо вони не походять із держав, з якими укладено угоди про ЗВТ.

Як зазначено вище, *Китай* є лідером серед країн-експортерів меблевої продукції і за оцінками аналітиків очікується, що у подальшому галузь зростатиме на рівні 7% щорічно. Китайська меблева промисловість є однією з найбільших меблевих галузей у світі. На її виробничу частину припадає майже 40% світового виробництва меблів⁷⁷. Держава має дуже високий попит на меблі через велику кількість населення, що сприяє розвитку меблевої промисловості.

Оскільки меблева галузь цієї держави має перспективи через вплив ринкових факторів, вона фактично не потребує додаткової підтримки держави, тож нормативних актів Китаю, спеціально спрямованих на підтримку меблевих підприємств, не виявлено. Водночас у цій державі, як і у В'єтнамі, широко застосовуються економічні стимули та законодавчі пільги щодо розвитку підприємств, якщо це відповідає політиці держави щодо розвитку певних видів

---

⁷⁶ Luật số: THUẾ XUẤT KHẨU, THUẾ NHẬP KHẨU 107/2016/QH13. URL: <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Xuat-nhap-khau/Luat-thue-xuat-khau-thue-nhap-khau-2016-280693.aspx>

⁷⁷ China Furniture Market Size & Share Analysis - Growth Trends & Forecasts (2024 – 2029) URL: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/china-furniture-market>

технологій та виробництва загалом. Відтак меблева галузь, як і інші, може скористатися наявними пільгами, що діють у Китаї.

Зокрема в рамках Податкової реформи, проголошеної владою Китаю ще у 2016 році, пропонується застосовувати спрощену систему оподаткування. Так рішенням Міністерства фінансів та Державної податкової служби Китаю від 3 березня 2022 року в період з 1 січня 2022 року до 31 грудня 2024 року впроваджується політика зменшення та скасування «шести місцевих податків і двох зборів» для малих та мікропідприємств⁷⁸. Органам місцевого самоврядування надаються повноваження зменшувати справляння таких податків/зборів для суб'єктів малого підприємництва в межах бази оподаткування на 50% (у тому числі єдиний податок на прибуток, податок на нерухоме майно, податок на землю та податок на ресурси).

Статтею 7 Закону Китайської Народної Республіки про податок на прибуток підприємств з іноземними інвестиціями та іноземних підприємств від 12 липня 2005 року⁷⁹ для підтримки та заохочення розвитку підприємств певних типів у окремих регіонах і галузях передбачено звільнення (зменшення) податку на прибуток (конкретні заходи на його виконання розробляє Державна рада КНР).

Податок на прибуток підприємств з іноземними інвестиціями, заснованих у спеціальних економічних зонах, іноземних підприємств, які мають підприємства або місця в спеціальних економічних зонах, які займаються виробництвом або господарською діяльністю, а також підприємств з іноземними інвестиціями виробничого характеру в зонах економічного та технологічного розвитку, стягується за зниженою ставкою 15 %; податок на прибуток підприємств виробничого характеру з іноземними інвестиціями, створених у прибережних відкритих економічних зонах або в старих міських районах міст, де розташовані зони економічного та технологічного розвитку, стягується за зниженою ставкою 24%.

Статтями 27, 29 Закону Китайської Народної Республіки про податок на прибуток підприємств від 16 березня 2007 року⁸⁰ передбачено знижену ставку податку на прибуток для високотехнологічних підприємств (15%). Також передбачені «податкові канікули» для виробничих підприємств з іноземними інвестиціями та такими, що впроваджують передові технології. Згідно зі статтею 33 зазначеного вище Закону дохід, отриманий підприємством від виробництва шляхом комплексного використання ресурсів / продукції відповідно до промислової

---

⁷⁸ MARCH 31 2022 China Extends the Policy of Reducing “Six Local Taxes and Two Fees” until the End of 2024 Announcement by State Taxation Administration (STA).URL: <https://www.diacrongroup.com/en/tax-news/china-extends-the-policy-of-reducing-six-local-taxes-and-two-fees-until-the-end-of-2024/>

⁷⁹ 中华人民共和国外商投资企业和外国企业所得税法. URL: https://www.gov.cn/banshi/2005-07/12/content_14047.htm

⁸⁰ 中华人民共和国企业所得税法 - 国家税务总局: 1. Industrial Policies; Investment in China :chinatax.gov.cn. URL: <https://www.chinatax.gov.cn>

політики держави, може вираховуватися при обчисленні ним суми його оподаткованого доходу.

Тимчасовим положенням Китайської Народної Республіки про податок на додану вартість від 01 січня 2009 року⁸¹ звільнено від сплати податку на додану вартість обладнання, що імпортується для проектів з іноземними або внутрішніми інвестиціями, які заохочуються та підтримуються державою (окрім певних груп товарів). Крім того, у період з 1 січня до 31 грудня 2023 року малі платники податків для об'єктів оподаткування ПДВ, які підлягали авансовому платежу за ставкою 3%, могли застосовувати знижену ставку такого платежу в розмірі 1%. Рішенням Міністерства фінансів Китаю та Державної податкової служби Китаю⁸² у цей же період малі платники податків з місячним обсягом продажів до 100000 юанів (приблизно 14740 доларів США) звільнялися від сплати ПДВ.

Відповідно до статей 44-46 Положення про Митну службу КНР⁸³ та нормативних актів Національної Ради не стягується мито з імпорту сировини та матеріалів, необхідних для випуску експортної продукції, а також з експортних операцій.

Низкою нормативно-правових актів передбачено та встановлено порядок страхування та перестраховування від ризиків кредитів китайських виробників, що пов'язані з інвестиціями за кордоном.

В *Україні* меблева промисловість є перспективною галуззю, урахувавши експортний потенціал. Цьому сприяють угоди про вільну торгівлю та членство нашої держави у міжнародних організаціях. Наразі українську систему якості та безпечності продукції майже повністю гармонізовано з європейською. Ці питання врегульовано законами України «Про загальну безпечність нехарчової продукції», «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» та «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції». Питання щодо безпечності сировини також визначено окремими нормами Закону України «Про систему громадського здоров'я».

Стимули та преференції для меблевої галузі як частини переробної промисловості України описано у Додатку 1 до цього дослідження. Значні податкові преференції надаються на разі підприємствам, розташованим у межах індустріальних парків. Також пунктом 68 підрозділу 10 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України встановлено пільги для певних категорій платників податків, у тому числі меблевиків, розташованих у визначених місцевостях та таких, що відповідають певним критеріям, строком до 2037 року

---

⁸¹ 《中华人民共和国增值税暂行条例》已经年11月5日国务院第34次常务会议修订通过·现将修订后的《中华人民共和国增值税暂行条例》公布·自年1月1日起施行。 URL: <https://www.chinatax.gov.cn/n810341/n810765/n812171/n812680/c1190937/content.html>

⁸² China waives VAT for some small-scale taxpayers in 2023. URL: <https://www.chinatax.gov.cn/eng/c101269/c5183646/content.html>

⁸³ January 1, 2003 - 21:43 BJT Regulations of the People's Republic of China on Import and Export Duties. URL: <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/policyrelease/internationalpolicy/200705/20070504715851.html>

(звільнення від оподаткування ПДВ операцій із ввезення обладнання, від оподаткування рентною платою за спеціальне використання лісових ресурсів, платою за землю).

Не оподатковується ввізним митом деревина, яка є одним із основних сировинних ресурсів меблевиків. Натомість оподатковуються тканини і фурнітура, які використовуються у виробництві. Імпорт готових меблів також не оподатковується.

Порівняння заходів державної підтримки меблевої галузі в Україні та інших держав світу наведено у Додатку 2.

3. Фактори, які впливають на ріст українського експорту меблів, з урахуванням світового досвіду.

Дослідження досвіду окремих держав свідчить, що окремо для меблевої галузі стимули не запроваджуються. Найперше, мають значення фактори розвитку ринку і здатність самих виробників адаптуватися до змін у настроях споживачів. Водночас держави стимулюють інвестиції, у тому числі іноземні, створюють стабільне законодавче середовище, допомагають у переобладнанні виробництва, використанні нових технологій та просуванні національного продукту на зовнішніх ринках.

Так у Польщі 14 лютого 2017 року Урядом була ухвалена Стратегія відповідального розвитку до 2020 року (з перспективою до 2030 року)⁸⁴ (далі – Стратегія), що є обов'язковим ключовим документом польської держави у сфері середньо- та довгострокової економічної політики.

Метою економічної політики Польщі Стратегія називала підтримку конкурентоспроможності тих секторів вітчизняної промисловості, які у ході трансформації досягли статусу найбільш значимих: харчова, хімічна, металева, автомобільна та меблева промисловість, в яких конкурентоспроможність пов'язана з використанням ефекту масштабу. Водночас з огляду на зміну основ конкурентоспроможності в умовах глобальної економіки та пов'язаних із цим поточних структурних перетворень, ключовим у новому підході визначено підтримку появи галузевих технологічних та промислових екосистем, які відповідають таким критеріям:

- високий ефект зв'язування/мережі/кластеризації (товари/рішення з високим рівнем внутрішньої складності);
- високий рівень доданої вартості (з локалізацією ланцюга створення доданої вартості в Польщі);
- високий ринковий потенціал у світовому масштабі (визначені ринкові ніші, що забезпечують динамічне зростання доходів);
- висока технологічність (висока частка витрат на дослідження та розробки у структурі витрат компаній) з відносно коротким інноваційним циклом;

---

⁸⁴ Informacje o Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. URL: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

- низьке споживання ресурсів (наприклад, споживання енергії або води);
- екологічність (тобто мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище та людину);
- використання ключових горизонтальних технологій, зокрема глибока інтеграція цифрових технологій (Інтернет речей, великі масиви даних – big data, штучний інтелект тощо);
- висока вбираюча здатність з точки зору дизайну як джерела вартості (дизайн-інтенсивність) та еко-дизайн (циркулярна економіка).

Для реалізації Стратегії було впроваджено програми переобладнання виробництв та впровадження інновацій. У 2018 році Польський фонд розвитку (який координував фінансування реалізації Стратегії та флагманську урядову програму «Polskie Meble») запустив ініціативу «Прискорювач експорту меблевої промисловості».

Ця ініціатива являла собою акселератор, ідея якого полягала у тому, щоб об'єднати діяльність Польського фонду розвитку, його партнерів і компаній меблевої індустрії для зміцнення їх позицій в ефективній зовнішній експансії. Програма була створена у результаті консультацій з підприємцями та у відповідь на їхні потреби шукати можливості в експорті.

Польський фонд розвитку – це мережа установ, що пропонують інструменти підтримки на різних етапах розвитку компанії та адаптовані до різних бізнес-ситуацій, – комерційні інструменти, програми допомоги, нові рішення, послуги мережі Офісів зовнішньої торгівлі (ZBH) Польського агентства інвестицій і торгівлі.

Флагманська програма «Польські меблі» передбачала заходи, спрямовані на зміцнення глобальної конкурентної позиції меблевої промисловості, через розвиток дизайну (зокрема екодизайну), нових технологій та створення сильних польських меблевих брендів. Найважливішими інструментами програми були:

- гранти на дизайн (підтримка створення нових колекцій з професійними дизайнерами) та Go to Brand (гранти на участь у закордонних ярмарках);
- програма «Polish Economy Brand» (просування меблевої промисловості);
- програма «Інноваційні меблі у дружній школі» (підтримка оснащення шкіл сучасними та доступними меблями);
- програма WoodINN (галузева дослідницька програма для меблевої промисловості), започаткована Національним центром досліджень і розробок;
- програма «Прискорювач експорту меблевої промисловості» (навчання та надання консультативної підтримки щодо розширення на зовнішні ринки, допомога у фінансуванні, страхуванні, іноземних інвестиціях або субсидіях, забезпечення комунікації з органами державної влади)⁸⁵.

⁸⁵ Polskie meble odważniej wychodzą w świat. URL: <https://pfr.pl/blog/polskie-meble-odwazniej-wychodza-w-swiat.html>

У 2021 році програма підтримки Антикризогового щита була спрямована, передусім, на підвищення доступу до кредитних та інших фінансових ресурсів меблевої промисловості, яка стикнулася зі значними викликами: різким зростанням вартості матеріалів, витрат на транспорт, електроенергію та заробітну плату⁸⁶.

Слід зазначити, що у 2020 році у рамках ініціативи Європейського Союзу EU4Business, консалтинговою компанією CSIL Milano (Centre for Industrial Studies) було розроблено комплексну «Дорожню карту розвитку меблевої галузі України»⁸⁷. Серед негативних моментів експертами називалася відсутність у Експортній стратегії України («дорожній карті» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017 – 2021 роки⁸⁸ меблевої галузі. Тобто на відміну від Польщі, Урядом України серед пріоритетів для розвитку експорту не було передбачено експорту меблів (термін «переробна промисловість» за змістом включає переробку сільськогосподарської продукції).

Ще одним важливим, з нашої точки зору, недоліком є відсутність постійного навчального центру як платформи для проведення відповідного технічного/галузевого навчання та координації діяльності з науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. У Італії, яка відома своєю фешн-індустрією, у тому числі й щодо меблів, існує безліч подібних центрів, що забезпечують потреби меблевиків у дизайні, навчанні, впровадженні нових технологій тощо⁸⁹. Загалом Дорожньою картою розвитку меблевої галузі України пропонуються заходи, пов'язані із модернізацією виробництва та просуванням українських меблів на світових ринках.

Водночас, як зазначалося, суттєвою є підтримка меблевої галузі у межах індустріальних парків, а також розвиток меблевих кластерів.

З цього приводу слід звернути увагу, що основними регіонами-виробниками меблів у Туреччині є Стамбул, Анкара, Бурса, Кайсері, Ізмір та Адана. Незважаючи на те, що меблева промисловість Стамбула розгалужена по всьому місту, двома найважливішими центрами є Masko (в організованій промисловій зоні Kitelli) та Modoko, підприємство з виробництва меблів в Умраніє.

В Анкарі район Siteleg відомий своєю меблевою промисловістю. Siteleg – це значна організована промислова зона, яка охоплює 5000 гектарів землі і була заснована в 1960-х роках за допомогою Палати теслів. У районі є численні малі та середні підприємства з виробництва меблів. Вважається, що на цих майданчиках розташовано понад 10000 компаній.

---

⁸⁶ Dokąd zmierza polska branża meblarska? URL: <https://log24.pl/news/dokad-zmierza-polska-branza-meblarska/>

⁸⁷ Дорожня карта розвитку меблевої галузі України. URL: https://ligno.com.ua/uk/news/39_roadmap-ukrainian-furniture-industry-developm.html

⁸⁸ Експортна стратегія України (“дорожня карта” стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки: схвалено розпорядженням КМУ від 27.12.2017 р. № 1017-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80?find=1&text=%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%80%D0%BE%D0%B1#Text>

⁸⁹ Centro Sperimentale del Mobile. URL: <https://www.csm.toscana.it/>; Artwood Academy. URL: <https://artwoodacademy.it/il-polo-formativo/>; Federlegno Arredo URL: <https://www.federlegnoarredo.it/it/servizi/centro-studi-dati-e-ricerche>.

Деревообробна промисловість швидко розвивається у регіоні Бурса, який має великі лісові площі та є ще одним регіоном із високою динамікою розвитку. Промислова зона İnegöl є меблевим центром, що максимально використовує комерційну мобільність, яка забезпечує її розташування вздовж історичного Шовкового шляху, та має переваги близькості до джерел сировини. За рівнем зайнятості меблевий сектор Bursa-İnegöl займає друге місце після Анкари. Експортний успіх регіону демонструє, що Bursa-İnegöl знаходиться на правильному шляху до того, щоб стати значним глобальним центром меблів.

Слід зазначити, що крім пільг та преференцій, які отримує промисловість у межах промислових зон Туреччини, ці зони створені для досягнення значного синергійного ефекту, у тому числі за рахунок скорочення ланцюгів поставок сировини та супутніх товарів для виробництва. Одним із факторів розвитку турецької меблевої промисловості стало співробітництво із місцевими забудовниками, які працюють в усіх куточках світу. Меблева промисловість при цьому не просто поставляє меблі, а пропонує комплексні дизайнерські рішення для облаштування новобудов.

Українські виробники та влада також усвідомили важливість кластеризації. Так у Рівненській області будують меблевий кластер, до якого у лютому 2023 року приєдналась майже сотня підприємств. У квітні 2023 року меблевики та деревообробники Галичини створили Львівський меблевий кластер. Робота у інших регіонах триває⁹⁰.

Загалом українські виробники підкреслюють важливість для них доступу до кредитних ресурсів та грантів. Стимулювання інвестицій у галузь стало можливим, зокрема, і завдяки грантовим програмам від Уряду України – USAID, GIZ та іншим партнерам⁹¹. За програмою «Робота у 2022 році було отримано 9,6 тис. мікрогрантів на 2,3 млрд грн за програмою «Власна справа» та 482 гранти на 2,5 млрд грн на розвиток переробних підприємств⁹².

Деякі підприємці вважають, що можливо знизити або скасувати оподаткування ввізним митом комплектуючих для вітчизняних меблів, адже імпорт готових меблів в Україну не оподатковується⁹³.

Наприкінці 2021 року презентувалася також Концепція економічного розвитку меблевої галузі «Меблеве українське економічне диво – 2030». Тоді учасники заходу наголошували на таких проблемах виробництва, як наявність прозорого ринку деревини, кластеризації української меблевої галузі та достатньої кількості кадрових ресурсів. Окрім того, наголошувалося на необхідності

---

⁹⁰ Рівненський меблевий кластер – драйвер відродження області. URL: <https://4vlada.com/rivnenskyj-meblevyj-klaster-drajver-vidrozhennia-oblasti>

⁹¹ Стан меблевої галузі України під час війни. URL: <https://uafm.com.ua/stan-meblevoyi-galuzi-ukrayiny-pid-chas-vijny/>

⁹² «Робота»: держава інвестувала 5,5 млрд грн у розвиток українського бізнесу. URL: <https://thepage.ua/ua/news/ukrayinski-pidpriyemci-otramili-55-mlrd-grn-za-uryadovoyu-programoyu-yerobota>

⁹³ Перспективи меблевого ринку України. URL: <https://ultra-mebel.com.ua/perspektivy-mebelnoho-rynka-ukrainy.html>

прийняття у II читанні законопроекту про ринок деревини (реєстр. № 4197-д від 10.09.2021 року) та сертифікації лісів України усіх форм власності⁹⁴.

Дослідники вважають, що для забезпечення випереджального розвитку інноваційних виробництв деревообробного сектору необхідним є впровадження смартспеціалізації у поєднанні з політикою розвитку ключових технологій (КТ) – макротехнологій, що є основою для технологічного оновлення та інноваційного розвитку максимальної кількості секторів. Враховуючи промислову спеціалізацію України, до переліку КТ, розвитку яких має надаватися державна підтримка, слід включити нові матеріали та передові технології перероблення для розвитку деревообробної промисловості. У процесі реалізації вказаного напрямку особливої значимості набуває державна підтримка сектору шляхом впровадження відповідних податкових пільг та внесення змін до податкового законодавства.

Перспективним напрямом повоєнного реформування деревообробної промисловості та лісопромислового комплексу називається стимулювання розвитку ресурсозберігаючих виробництв і впровадження принципів сталого розвитку у практику діяльності підприємств сектору⁹⁵.

4. Стан розвитку української деревообробної та меблевої галузей у динаміці з 2014 до 2022 року.

Найперше слід зазначити, що в Україні існує значний «тіньовий» сектор меблевого виробництва. Причому межі між «офіційним» та «тіньовим» бізнесом часто є розмитими, оскільки навіть офіційно зареєстровані компанії часом використовують незаконні методи бухгалтерського обліку, користуються прогалинами у законодавстві, щоб «оптимізувати» податки, або ж залучають працівників без їх належного оформлення. Експертами також неоднозначно оцінюється розвиток деревообробного та меблевого секторів – наприклад, Кабінет Міністрів України на сайті, присвяченому інвестиціям, зазначає дані про наявність у меблевій промисловості понад 5 тис. виробників та більше 100 тис. працівників⁹⁶.

У цьому дослідженні використовуються офіційні дані Державної служби статистики України (Держстату), і необхідно пояснити, що вони відображають тенденції, але не реальний стан галузей, зокрема, через неподання звітності з окремих питань суб'єктами статистики.

Відповідно до даних Держстату, у період з 2010 до 2022 року динаміка кількості підприємств як деревообробної, так і меблевої галузі є стабільно негативною. Тобто кількість підприємств названих галузей з року в рік скорочується (незначне підвищення кількості меблевих виробництв спостерігалось тільки у 2019 році). Така ситуація може пояснюватися, зокрема, впливом конкуренції на ринок і виходом з ринку неконкурентоздатних виробництв.

⁹⁴ Меблевики та депутати презентували концепцію економічного розвитку меблевої галузі. URL: <https://press.unian.ua/press/mebleviki-ta-deputati-prezentovali-koncepciyu-ekonomichnogo-rozvitku-meblevoji-galuzi-video-foto-11648896.html>

⁹⁵ Невар О. Особливості розвитку деревообробної промисловості в Україні та її регіонах. URL: <https://nvlvet.com.ua/index.php/economy/article/download/4687/4800/>

⁹⁶ Меблева промисловість. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/industries/furniture/>

Таблиця 2

Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2010 – 2022 роках⁹⁷

Види діяльності	Роки								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів (код 16 за КВЕД–2010)	16935	18268	16902	15868	15747	15692	14583	13111	11269
Виробництво меблів (код 31 за КВЕД–2010)	10534	10615	9759	9066	8937	9243	8959	8412	7329

Варто акцентувати увагу на майже стабільному зростанні обсягів реалізації деревообробної та меблевої продукції у цей період, незважаючи на негативний вплив пандемії COVID – 19 у 2019 – 2021 роках та повномасштабної збройної агресії у 2022 році. Скорочення обсягів реалізації у 2022 році продукції меблевого виробництва пояснюється не тільки скороченням попиту, а й відсутністю даних у зв'язку із прийняттям Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни».

Таблиця 3

Валове виробництво за 2014 – 2021 роки⁹⁸

Види діяльності ⁹⁹	Роки								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Виробництво меблів, млн штук	25,8	22,7	30,4	31,2	29,4	37,0	31,6	37,5	

Таблиця 4

Обсяги реалізованої продукції деревообробної та меблевої промисловості протягом 2014 – 2022 років (млрд грн, без ПДВ та акцизу)¹⁰⁰

Види діяльності	Роки								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини	17,3	26,6	33,8	42,8	54,6	51,6	55,5	81,6	67,5

⁹⁷ Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2010 – 2022 роках. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm

⁹⁸ Виробництво промислової продукції за видами: Економічна статистика / Економічна діяльність / Промисловість: Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

⁹⁹ Щодо оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів, дані неможливо узагальнити, оскільки дані по різній номенклатурі Держстат наводить у різних одиницях виміру.

¹⁰⁰ Реалізація промислової продукції за видами: Економічна статистика / Економічна діяльність / Промисловість, Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

та корка, крім меблів (код 16 за КВЕД–2010)									
Виробництво меблів (код 31 за КВЕД–2010)	11,3	13,7	16,2	20,5	25,3	28,2	32,5	44,0	29,9

Отже, до 2021 року спостерігалася позитивна динаміка розвитку деревообробної галузі. Водночас питома вага деревообробної сфери у структурі промисловості залишалася незначною та становила 3% у 2021 році. Зростання абсолютних показників реалізації значною мірою мало інфляційний характер та було зумовлене падінням курсу національної валюти. Привертає також увагу значне збільшення обсягів реалізованої продукції деревообробної галузі у 2018 році, що може бути пов'язано із запровадженням мораторію на експорт лісу-кругляку. У 2021 році ця галузь продемонструвала рекордні показники, що, у свою чергу, може бути пов'язано із збільшенням обсягу реалізації меблів.

Дані Держстату за видами економічної діяльності промисловості щодо кількості зайнятих працівників та їх середньої заробітної плати згруповані, зокрема щодо виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності (коди 16-18 КВЕД) та виробництва меблів, іншої продукції, ремонту і монтажу машин і устаткування (коди 31-33 КВЕД). Тому дані не повною мірою відображають окремі сфери.

Таблиця 5

Середня заробітна плата за видами економічної діяльності промисловості за місяць, грн на кінець грудня відповідного року¹⁰¹

Види діяльності	Роки									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	3020	3718	4800	7568	9466	10659	11589	13814	11873	
Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування	3167	4066	5290	8491	10759	12260	13649	15111	13335	

Більш релевантними для окремих галузей нам видаються дані щодо кількості найманих працівників, що формуються за окремими кодами КВЕД.

¹⁰¹ Крім 2022 року. Інформація надана на кінець січня 2022 року.

Таблиця 6

Кількість найманих працівників у суб'єктах господарювання за видами економічної діяльності у 2010 – 2022 роках¹⁰²

Види діяльності	Роки								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів (код 16 за КВЕД–2010)	44430	45927	51527	57028	62603	56116	58194	58760	49392
Виробництво меблів (код 31 за КВЕД–2010)	45021	39467	39993	44089	47714	47878	46771	49152	39531

Щодо деревообробної промисловості – скорочення кількості працівників спостерігається у 2019 та у 2022 році, тоді як у меблевій промисловості скорочення працівників відбулося у 2020 році (можливо через пандемію).

«Бум» капітальних інвестицій у групи промисловості, в які входять деревообробна та меблева галузі, за даними Держстату, відбувся у 2021 році. Порівняно з попереднім роком, вони збільшилися більше, ніж у 3 рази, у деревообробній та іншій промисловості, та майже у 2 рази – у меблевій та іншій промисловості.

Таблиця 7

Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності промисловості за 2014 – 2022 роки (млн грн)¹⁰³

Види діяльності	Роки								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	2011,8	4031,1	4958,5	6840,6	7533,0	9994,4	6190,6	18759,5	10604,4
Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування	933,6	1199,6	1549,0	1812,8	2551,5	2826,7	2322,1	4511,5	3058,2

При оцінці цієї інформації необхідно враховувати, що вона, за приміткою Держстату, сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів (рівень

¹⁰² Реалізація промислової продукції за видами: Економічна статистика / Економічна діяльність / Промисловість, Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

¹⁰³ Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності промисловості за 2010 – 2022 роки (тис. грн). URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz_19.htm

звітування становив у 2021 році – 64,1 %, у 2022 році – 72,0 %) та проведених дооцінок показників. До того ж у меблевому виробництві майже 85% виробників є фізичними особами-суб'єктами підприємницької діяльності, які не подають звітність щодо капітальних інвестицій. Варто зазначити, що у деревообробну галузь у 2021 році інвестовано 2087954 тис. грн, у меблеву – 1152908 тис. грн, за 2022 рік ці показники становлять 7811305 та 1177356 тис. грн відповідно. Таким чином, можна дійти висновку, що порівняно з іншими видами діяльності (щодо яких капітальне інвестування скоротилося), деревообробна та меблева промисловість залишається привабливою для самих виробників та інвесторів.

Висновки. Меблевий сектор незначним чином впливає на формування ВВП держав – навіть лідерів у виробництві та експорті меблів. Водночас він вбачається важливим як сфера зайнятості та задля формування зовнішньоекономічного балансу з метою диверсифікації експорту. Через це низка держав підтримує відповідний бізнес на державному рівні, стимулюючи залучення у нього інвестицій, нових технологій, підвищення результативності та технологічності виробництва. Окремі держави здійснюють підтримку експорту, цифрової торгівлі меблями, сприяють просуванню національних товарів на зовнішніх ринках. Державна фінансова підтримка головним чином забезпечується наданням грантів, а також здешевленням доступу до кредитних ресурсів.

Що стосується України: на законодавчому рівні має бути вирішено питання щодо створення прозорого ринку деревини (шляхом прийняття законопроекту про ринок деревини (наприклад реєстр. № 4197-д від 10.09.2021 року); має бути здійснена сертифікація лісів України усіх форм власності. Доопрацювання та прийняття у II читанні названого законопроекту відповідатиме євроінтеграційним цілям та спрощенню виходу на європейські ринки для національних виробників меблів.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

*Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.